

LÄNSSTYRELSEN
VÄSTRA GÖTALANDS LÄN

Naturvård och fiske
Jennifer Hood
0521-605485

BESLUT
2003-12-17

Diarienummer:
511-51372-2001

Sida
1(9)

Enligt sändlista

Vägeröds naturreservat i Lysekils kommun

Beslut om utökning och ändring av föreskrifter för naturreservat enligt 7 kap 4 § miljöbalken

Innehåll

Beslut
Syfte
Föreskrifter för naturreservatet
Administrativa data
Beskrivning av naturreservatet
Planeringsbakgrund
Behov av och motiv för skydd
Ärendets handläggning
Upplysningar

Bilagor

Bilaga 1. Beslutskarta
Bilaga 2. Översiktskarta
Bilaga 3. Skötselplan
Bilaga 4. Sakägarförteckning
Bilaga 5. Hur man överklagar
Bilaga 6. Karta över upphävt område inom landskapsbildsskydd
Bilaga 7. Sändlista

Beslut

Länsstyrelsen beslutar att det område, som på bilagd karta (bilaga 1) avgränsats med streckad linje, skyddas som naturreservat med stöd av 7 kap 4 § miljöbalken (1998:808).

Reservatets namn skall vara **Vägeröds naturreservat**.

Med stöd av 3 § förordningen om områdesskydd (1998:1252), fastställer Länsstyrelsen bifogad skötselplan, bilaga 3. Skötselplanens övergripande målsättningar och riktlinjer skall gälla utan begränsning i tiden.

Länsstyrelsens beslut om fridlysning daterad den 23 april 1946, dnr 129 A., upphör att gälla när detta beslut vunnit laga kraft. Länsstyrelsens beslut den 9 maj 1972, med stöd av dåvarande 19 § naturvårdslagen, om förordnande till skydd för landskapsbilden gällande Skaftölandet, Vägeröd, Stuveröd m fl i Lysekils kommun, upphävs inom Vägeröds naturreservat, samt inom två små områden väst och sydväst om reservatet (se bilaga 6). Dessa undantas i syfte att skapa en lämplig avgränsning av förordnandet och kan enligt Länsstyrelsens bedömning undantas utan att motverka syftet med landskapsbildsskyddet.

Syfte

Syftet med naturreservatet är att:

- bevara ett större sammanhängande bok- och lövskogsområde med höga biologiska värden.
- bevara och förbättra förutsättningarna för hotade växt- och djurarter att överleva i livskraftiga bestånd.
- bevara ett småskaligt, kustnära odlingslandskap.
- göra området tillgängligt inom vissa delar för allmänhetens friluftsliv.
- följa upp åtaganden som följer av medlemskapet i den europeiska unionen. Större delen av området har godkänts av regeringen att ingå i det europeiska nätverket av skyddade områden, Natura 2000.
- bevara och förbättra den gynnsamma bevarandestatusen hos följande naturtyper som ingår i EU:s habitatdirektiv och som finns inom reservatet; salta strandängar (1330), artrika, torra-friska låglandsgräsmarker av fennoskandisk typ (6270), klippvegetation på silikatrika bergssluttningar (8220), pionjärvegetation på silikatrika bergytor (8230), bokskog av fryle-typ (9110), bokskog av örtrik typ (9130), ek-avenbokskog av buskstjärnblomma-typ (9160), äldre ekskogar på sura, sandiga marker (9190) och skogbevuxen myr (91D0).

Syftet skall tryggas genom att:

- området skyddas från rationellt skogsbruk och exploatering.
- vissa riktade beståndsvårdande röjningar och gallringar utförs i syfte att gynna gamla grova lövträd och förnygring av ädellövträd, samt att förhindra granförnygring.

- återuppta och utöka beteshävderna på naturbetesmark i den västra delen av området, vid Sörvikarna och vid norra stranden av Edsvattnet.
- allmänhetens behov av information, stigar och anordningar för bibehållanden tillgänglighet tillgodoses.

Föreskrifter för naturreservatet

För att uppnå syftet med reservatet beslutar Länsstyrelsen med stöd av 7 kap 5, 6 och 30 §§ miljöbalken samt 3 och 21 §§ förordningen (1998:1252) om områdesskydd enligt miljöbalken, att nedan angivna föreskrifter skall gälla. Vård och förvaltning skall bedrivas i enlighet med upprättad skötselplan, bilaga 3.

A. Föreskrifter enligt 7 kap 5 § miljöbalken om inskränkningar i markägares och annan sakägares rätt att använda mark- och vattenområden

Förutom föreskrifter och förbud enligt andra författningar är det inte tillåtet att:

1. uppföra byggnad eller anläggning;
2. uppföra mast, antenn eller liknande;
3. dra fram mark- eller luftledning;
4. bedriva täkt av berg, sten, grus, sand, lera, matjord, torv eller annat material;
5. spränga, schakta, dika, tippa och fylla ut med massor. Förbudet gäller ej underhåll av befintliga vägar i området;
6. anordna upplag;
7. avverka skog, gallra, röja, plantera eller så träd;
8. utföra skogsgödsling och använda kemiska preparat och bekämpningsmedel;
9. anlägga ny väg. Markägare har dock rätt att tillfälligt driva virke i samband med avverknings- eller skogsbruksåtgärder på berörda fastigheter utanför reservatet efter tillstånd från Länsstyrelsen.

Åtgärder i form av gallring, avverkning, uppsättning av vindskydd eller liknande för betesdjur och som anges i den till detta beslut hörande skötselplan får utföras, av naturvårdsförvaltaren eller av den som naturvårdsförvaltaren utser, utan hinder av föreskrifterna.

Reparationer av befintliga mark- och luftledningar i befintlig sträckning samt underhållsröjning kring befintliga ledningar får utföras utan hinder av föreskrifterna. Markskador ska så långt möjligt undvikas. Samråd skall om möjligt ske med Länsstyrelsen innan arbetet påbörjas. I annat fall skall samråd ske i efterhand. Nergrävning av befintliga luftledningar, anläggande av nya vägar i samband med underhåll av ledningar samt anläggande av mark- eller luftledningar i nya sträckningar får dock inte ske utan dispens från Länsstyrelsen.

Underhåll av befintliga vägar i området får utföras utan hinder av föreskrifterna. Markskador ska så långt möjligt undvikas. Samråd skall om möjligt

ske med Länsstyrelsen innan arbetet påbörjas. I annat fall skall samråd ske i efterhand.

B. Föreskrifter enligt 7 kap 6 § miljöbalken samt 3 och 21 §§ förordningen (1998:1252) om områdesskydd gällande förvaltning av reservatet

Naturvårdsförvaltaren har rätt att:

- märka ut reservatet.
- sätta upp informationstavlor på platser som anges i bifogad skötselplan.
- utföra åtgärder i form av avverkning av barrträd, gallring, röjning, anläggande av stigar, upplåta befintlig väg för allmänheten och anlägga och underhålla parkeringsplats enligt till beslutet hörande skötselplan.
- utföra skötsel av betesmarker innefattande bl a betesdrift, uppsättande och underhåll av stängsel. Föreskriften gäller endast om skötseln inte ombesörjs enligt skötselplanen genom sakägares försorg.

Naturvårdsförvaltare och förvaltningsuppgifter:

- Naturvårdsförvaltare är Väst kuststiftelsen. Förvaltningen skall ske i samverkan med Lysekils kommun, berörda markägare samt med ledningsrättsinnehavare, i de fall då de berörs.
- Naturreservatet utmärks genom förvaltarens försorg enligt anvisningar av Naturvårdsverket.
- Naturvårdsförvaltningen bedrivs enligt skötselplan som fastställs av Länsstyrelsen, bilaga 3. Skötselplanen skall ligga till grund för naturreservatets skötsel och skall vid uppkommande behov revideras.

C. Ordningsföreskrifter enligt 7 kap 30 § miljöbalken

Utöver föreskrifter och förbud i andra lagar är det inte tillåtet att:

1. ställa upp husvagn/husbil för övernattning.
2. göra upp eld annat än på de av naturvårdsförvaltaren iordningställda eldplatserna.
3. bryta kvistar, gräva upp kärleväxter, samla in lavar, mossor, vedsvampar och insekter, skada döda träd och vindfällan.
4. medföra ej kopplad hund.
5. framföra motorfordon längre än till parkeringsplatsen.
6. rida annat än på anvisade ridstigar, se bilaga 3.2.

Med stöd av 7 kap 7 § miljöbalken kan Länsstyrelsen i särskilda fall medge undantag från meddelade föreskrifter.

Administrativa data

Namn: Vägeröds naturreservat
Kommun: Lysekils kommun
Areal: 121 ha
Fastigheter och ägare: Vägeröd 1:69
Svenska kyrkan, Göteborgs stift, Box 11937, 404 39 Göteborg
Grönskult 2:90

Lysekils kommun, 452 80 Lysekil

Skaftö-Berg 2:29-31

Carina Persson, Båtsman Kapers gata 10, 422 57 Hisings Backa

Jessica Samuelsson, N Liden 31, 411 18 Göteborg

Skaftö-Berg 2:149

Jan Ivarsson, Forslunds väg 10, 541 53 Skövde

Skaftö-Berg S:19

Berg-Grönskults samfällighetsförening

Grönskult S:52, S:54

Grönskults skifteslag (se sändlista bilaga 7)

Skaftö-Berg S:52, S:53, S:54, S:56, S:58

Skaftö-Bergs skifteslag (se sändlista bilaga 7)

Naturvårdsförvaltare: Västkoststiftelsen

Natura 2000: Vägeröds dalar SE 0520044

Beskrivning av naturreservatet

Natur- och kulturhistoriska värden

Reservatet Vägeröd är beläget på Skaftölandet, Lysekils kommun, strax öster om Fiskebäckskil. Omgivningarna består av utpräglad sprickdalsteräng där markerade, mer eller mindre kala höjder och dalgångar med leriga, näringsrika sediment avlöser varandra. Närheten till havet är också påtaglig. Skaftölandet utgör geografiskt den yttersta delen av Bokenäshalvön, endast avskilt med ett smalt sund. Utmärkande för denna region är, som namnet antyder, den stora förekomsten av bokskogar. Bokenäset utgör ett av två kärnområden för bokskog i Bohuslän där Vägeröd med sina ålderstigna bokskogar utgör en mycket viktig del.

Lövskogen har ett mycket varierat trädskikt beträffande såväl art- som ålderssammansättningen. Ek och bok dominerar över stora delar. I den ursprungliga reservatsdelen är bok det dominerande trädslaget. Också björk förekommer tämligen frekvent och är ställvis beståndsbildande. I övrigt finns inslag av ett stort antal olika trädslag i beståndet. Grova och mycket grova träd, främst ek och bok, förekommer tämligen frekvent och även ask och vildapel finns i grova dimensioner. Övriga trädslag är mestadels medelgrova. Död ved förekommer endast sparsamt i form av lågor och torrakor. En del av eklågorna och torrakorna är grova eller mycket grova.

Området vid Vägeröd hyser även fler intressanta naturtyper som de krattartade ekskogarna som täcker stora delar av reservatet. Här kommer på sikt att finnas en gammal lövskog med mycket goda förutsättningar för ett rikt växt- och djurliv.

Terrängen är relativt kuperad, och det finns gott om block och lodytor i reservatet. Inom området finns också en hel del öppna ytor av åkermark, hällmarker och havstrandängar med rik flora. Mellan skogen och de öppna markerna finns artrika brynmiljöer till gagn för bl a insekter och fåglar.

I sydvästra delen av området finns en damm kallad Edsvattnet. Bäver har under senare år byggt fördämningar i dammens utlopp, vilket har lett till att vattenståndet stigit och en del av den omkringliggande skogen har hamnat under vatten. Här och var i reservatets skogsområden finns några mindre kärr som åtminstone under delar av året är rika på vatten.

Förekomsten av välhävdade, naturliga gräsmarker och bryn i anslutning till lövskogarna är värdefulla miljöer för många organismer. De är beroende av såväl lövskog som örtrika, öppna marker och snåriga bryn under sin livscykel.

Inom reservatet finns en del registrerade fornlämningar i form av ett antal boplatser (RAÄnr 76, 77, 114, 179, 180, 181, 182), ett röse (RAÄnr 86), en fyndplats för flintföremål (RAÄnr 113) och välbevarade vägbankar av en f d landsväg (RAÄnr 192).

Friluftsliv

Reservatet är ett lättillgängligt och populärt utflyktsmål. Skogen ger mycket goda möjligheter för friluftslivsaktiviteter, bl a promenader, strövtåg, ridning, svamp- och bärplockning. Den vackra bokskogen med dess varierande topografi utgör en fin naturupplevelse

Markanvändning

I den västra delen utnyttjas området som betesmark för hästarna på den angränsande ridskolan. Den nordöstra delen brukas som betesmark för kött-djursproduktion.

Planeringsbakgrund

Riksintressen m.m.

Naturvårdsverket fattade beslut den 7 februari 2000 om vilka områden som bedöms vara av riksintresse för naturvård enligt 3 kap 6 § miljöbalken. Hela naturreservatet ingår i riksintresseområdet Strömmarna-Koljöfjorden och även i riksintresseområde för friluftsliv, FO 3, enligt 3 kap 6 § miljöbalken. Enligt miljöbalkens bestämmelser ska ett område av riksintresse för naturvård, friluftsliv eller kulturmiljövård skyddas mot åtgärder som kan medföra påtaglig skada på natur- och kulturmiljön. Området omfattas även av särskilda hushållningsbestämmelser enligt 4 kap 4 § miljöbalken.

Områdets värden finns beskrivna i bl a: Länsstyrelsens inventering av ädel-lövskog i Lysekils kommun (objekt 14 klass 1, objekt 13 och 15 klass 3) respektive i Göteborgs- och Bohus län (klass 1), Länsstyrelsens inventering av ängs- och hagmarker i Lysekils kommun (objekt 56 klass 2) och Värdefulla odlingslandskap i Göteborgs- och Bohus län (N1/K1).

Kommunal översiktsplan

Enligt översiktsplan för Lysekils kommun, antagen i augusti 1990, ligger reservatet inom markområde av stort värde för naturvård, friluftsliv och kulturvård.

Internationell betydelse

För att skydda särskilt bevarandevärda områden finns inom EU ett nätverk av ekologiskt värdefulla områden (Natura 2000). Området har av regeringen förklarats som särskilt bevarandebeskrivet enligt Habitatdirektivet (92/43/EEG) och kommer troligen att godkännas av EG-kommissionen som ett Natura 2000-objekt. Större delen av reservatet ingår i Natura 2000-objektet Vägeröds dalar, SE0520044.

Befintliga områdesskydd

Vägeröds dalar förklarades den 23 april 1946 som ett naturskyddsområde fridlyst enligt lag genom beslut av Länsstyrelsen i f d Göteborgs och Bohus län (dnr 129. A.). Härvid skyddades 5,37 ha. Delar av området ligger inom strandskyddsområde och området som helhet omfattas av förordnande om skydd av landskapsbilden enligt 19 § naturvårdslagen i dess tidigare lydelse enligt Länsstyrelsens beslut 1972-05-09, dnr 11.126-601-72.

Behov och motiv för skydd

Syftet med ett utökat naturreservatsförordnande är att skydda ett område av stort naturvetenskapligt värde med förekomst av hedekskog och bokskog med inslag av gamla grova träd, torrakor och lågor.

Lövskogarna och i synnerhet ädellövskog har en särställning i bevarandet av den biologiska mångfalden och ett stort antal av de rödlistade arterna söder om den biologiska norrlandsgränsen har sina livsmiljöer i den här typen av skogar.

De höga naturvärdena vid Vägeröds dalar har bevästs genom den inventering av ädellövskogar som genomfördes i Lysekils kommun 1997 och vid sammanställningen av ädellövskogar i f d Göteborgs och Bohus län som gjordes år 2000, då området bedömdes ha högsta naturvärdesklass. Lövskogen har en rik flora av kärlväxter, svampar och lavar, med ett flertal rödlistade epifytiska lavararter. Länsstyrelsen anser därför att det är motiverat att se över beslutet för Vägeröds dalar och samtidigt föreslå ett förbättrat och utökat skydd även för de omkringliggande lövskogarna.

Med hänsyn till områdets höga naturvärden och med hänsyn till reservatets syften kommer pågående markanvändning att försvåras avsevärt och ett reservatsförordnande erfordras. Föreskrifterna är anpassade till reservatets syften och värden. De är främst avsedda att begränsa skador på mark samt växt- och djurliv. Vid en avvägning mellan enskilda och allmänna intressen i enlighet med 7 kap 25 § miljöbalken finner Länsstyrelsen att föreskrifterna

motsvarar behovet av skydd för att reservatets syften skall uppnås. Beslutet är förenligt med hushållningsbestämmelserna för mark- och vattenområden enligt 3 och 4 kap miljöbalken samt med kommunens översiktsplan.

Ärendets handläggning

Länsstyrelsen har låtit utföra en översyn över reservatet Vägeröds dalar och omkringliggande skogar, vilket har aktualiserats genom ökad kunskap och underlag om områdets värden.

Större delen av reservatsområdet förankrades hos berörda markägare som Natura 2000-område under 1997. Regeringen fattade beslut 1998 att föreslå området till EU-kommissionen som del av Sveriges bidrag till Natura 2000-nätverket.

Berörda mark- och sakägare har under hösten 2003 förelagts med stöd av 24 § förordningen (1998:1252) om områdesskydd enligt miljöbalken m m att yttra sig över förslag till beslut med föreskrifter och skötselplan. De mark- och sakägare som inkommit med yttrande ställer sig positiva till utökningen av reservatet.

Önskemål har inkommit om att flytta den nuvarande p-platsen, dels då den ligger intill brunnen hörande till Vägeröd 1:75 och dels då grusvägen fram till p-platsen inte är dimensionerad för den mängd bilburna besökare som söker sig till området framför allt under vår och sommar. P-platsen har efter remissen flyttats till norra delen av reservatet, och den befintliga p-platsen kommer istället att användas som handikappparkering. En häck alt. buskridå kommer att anläggas mellan parkeringen och Evensås 1:102 i samråd med och enligt önskemål från ägarna till fastigheten.

Synpunkter har inkommit från ledningsrättsinnehavare. Länsstyrelsen betonar att reservatet inte påverkar befintliga servitut eller hindrar tillträde till området. Länsstyrelsen har förtydligat föreskrifterna vad gäller rätt att underhålla befintliga ledningar utan hinder av föreskrifterna. Vad gäller eventuella nya vägar för underhåll av befintliga ledningar krävs dispens från Länsstyrelsen. Skötseln och förvaltningen av området ska ske i samråd med ledningsrättsinnehavare i de fall då de berörs.

Förslaget till naturreservat har bl a remitterats till Lysekils kommun och Skogsvårdsstyrelsen. Naturvårdsverket har inte fått förslaget på remiss i enlighet med verkets skrivelse 2002-01-30, dnr 312-1065-02 No. Lysekils kommun tillstyrker bildande av reservatet.

Berörda föreningar och organisationer har fått förslaget för kännedom och eventuellt yttrande. Länsstyrelsen har kompletterat artlistan vad gäller svampar efter inkommet yttrande från Göteborgs svampklubb, vilka ställer sig positiva till reservatsbildningen. Även Lysekil-Munkedals Naturskyddsförening tillstyrker bildande av reservatet.

Uppllysningar

Om det finns särskilda skäl får Länsstyrelsen med stöd av 7 kap 7 § miljöbalken medge undantag från meddelade föreskrifter. Finns det synnerliga skäl får Länsstyrelsen helt eller delvis upphäva detta beslut.

Regeringen har med stöd av 7 kap 28 § miljöbalken förklarat större delen av området som särskilt bevarandeområde ingående i EU:s Natura 2000-nätverk, enligt direktivet 92/43/EEG om bevarande av livsmiljöer samt vilda djur och växter (Habitatdirektivet). För att bedriva verksamheter eller vidta åtgärder som på ett betydande sätt kan påverka miljön i det särskilda bevarandeområdet krävs tillstånd, förutom om verksamheten eller åtgärden direkt hänger samman med eller är nödvändig för skötseln och förvaltningen av det särskilda bevarandeområdet. Länsstyrelsen får lämna tillstånd endast om villkoren i 7 kap 28 b § miljöbalken är uppfyllda, eller om regeringen har gett tillåtelse och villkoren i 7 kap 29 § miljöbalken är uppfyllda.

Ansvarsfördelning vid insektsangrepp eller liknande

Eftersom området i stort skall lämnas till fri utveckling skall vindfällan och stormskadad skog lämnas. Det ansvar som markägaren har enligt 29 § skogsvårdslagen kommer efter reservatsbildningen att vara statens ansvar.

Detta beslut kan överklagas hos regeringen, se bilaga 5.

I detta beslut har Göran Bengtsson, länsöverdirektör, varit beslutande och Jennifer Hood, naturvårds- och fiskeenheten varit föredragande. I beslutet har även deltagit Sven Swedberg, enhetschef naturvårds- och fiskeenheten, Erland Josefson, rättsenheten, Måns Hagberg, samhällsbyggnadsenheten och Malin Ljungström, kulturmiljöenheten.

Göran Bengtsson

Jennifer Hood